

Péter Horváth

**AZ ESÉLYTEREMTÉS MISSZIÓJA / TANULMÁNYOK
A ROMA KÖZÖSSÉGI KULTÚRA HAGYOMÁNYAIRÓL ÉS
A TEHETSÉGGONDOZÁSRÓL,
SZERKESZTETTE MAGDOLNA LÁCZAY
[DIDAKT KIADÓ, DEBRECEN, 2015, PP. 158]¹**

Problemem naszych czasów, tak w życiu społecznym, jak i w gospodarczym, jest to, w jaki sposób w wielonarodowościowej Europie mamy odnosić się do wpływów interetnicznych i interkulturowych. Pojawiają się liczne trudności w funkcjonowaniu społecznym na tle kulturowym, na dużą skalę wynikające z dużego zróżnicowania w wykształceniu, w stylu życia, tradycjach czy ocenie wartości kulturalnych.

W ostatnich latach na Węgrzech znacznie wzrosła liczba ludności romskiej, co spowodowało pojawienie się problemów socjalnych, a także bezrobocia w tej grupie etnicznej. Taki stan rzeczy przyczynił się do podjęcia badań naukowych, których celem jest pomoc w integracji Romów ze społeczeństwem węgierskim oraz znalezienie obszarów, w ramach których ta integracja byłaby możliwa.

Ludność romska skupia się przede wszystkim w małych, przygranicznych wioskach. Rodziny są wielodzietne, a rodzice nie dbają o wykształcenie swoich dzieci. Młodzi ludzie mają szansę na rynku pracy tylko wówczas, kiedy otrzymu-

¹ *Misja stworzenia szansy. Studia o tradycjach kultury oraz o opiece nad talentami wspólnoty romskiej*, pod red. Magdolny Láczy, Wydawnictwo „Didakt”, Debreczyn, 2015, ss. 158.

ją pomoc z zewnątrz. Recenzowana książka ma na celu pokazanie różnych możliwości i form pomocy Romom. Opisano w niej przykłady, godne naśladowania, odnoszące się do możliwości kształcenia i działalności podejmowanej przez niewielką grupę inteligencji romskiej.

Na Wydziale Wychowania Dzieci i Edukacji Dorosłych Uniwersytetu w Debreczynie kilka lat temu rozpoczęło swoją działalność Centrum Badania Integracji Romskiej. Powstało również kolegium, które zajmuje się kształceniem i samokształceniem. 60% studentów kolegium jest pochodzenia romskiego. Studenci ci w przeważającej mierze chcą zostać pedagogami przedszkolnymi lub pedagogami socjalnymi.

Kolegium, którego celem jest międzynarodowa opieka nad talentami, koncentruje się na kształceniu osób wyjątkowo utalentowanych, stwarzając im warunki do rozwoju ich zdolności. Jego zadaniem jest kształcenie młodych ludzi, zdolnych do samodzielnej i kreatywnej pracy. W przypadku młodzieży romskiej prace kolegium koncentrują się na ratowaniu „utajonych” talentów. W ten sposób nadrabiane są zaległości środowiska rodzinnego w tej dziedzinie.

W książce omówiono badanie przeprowadzone w grupie osób pochodzenia romskiego, które ukończyły kolegium. W ramach badań opisano ich losy. Pokazano funkcjonowanie wspólnoty romskiej, a także zakres integracji ze społeczeństwem węgierskim w dwóch obszarach. Pierwszy z nich obejmuje aktywne życie religijne w nowych wspólnotach religijnych, głównie w kościołach baptystów i „zielonoświątkowców”. W książce opisano jedną wspólnotę „zielonoświątkowców”. Prowadzący ją węgierski ksiądz potrafił tak zaktywizować grupę wyznaniową, że stworzyli oni swoje instytucje wychowawczo-szkoleniowe od przedszkola do szkolnictwa zawodowego. Wśród tej wspólnoty coraz mniej jest takich dzieci, które nie kończą szkoły, zdarza się, że nawet osoby starsze uzupełniają swoje wykształcenie (przynajmniej w stopniu podstawowym). Księży cechuje indywidualne podejście do wiernych i może dlatego osoby należące do wspólnoty stają się aktywne również w innych obszarach. Popularny we wspólnotach jest Ruch „Cursillo”, traktowany częściowo jako pielgrzymka, a częściowo jako nauka życia wyznaniowego.

Drugim obszarem pomocnym w integracji są romskie tańce ludowe. Taniec i śpiew są najbardziej popularnymi formami rozrywki wśród tej grupy ludności, bez względu na poziom ich wykształcenia.

Dwa artykuły, zamieszczone w książce, należy traktować jako prace źródłowe. Pierwszy poświęcono romskiemu profesorowi, tancerzowi i etnografowi Gusztáva Balázsa, uhonorowanemu wysokimi odznaczeniami artystycznymi. Jedna z absolwentek kolegium, która sama jest członkiem zespołu tanecznego, namówiła profesora, aby napisał książkę o historii romskiego tańca ludowego. Profesor nauczył się tańczyć romskie tańce ludowe od swego ojca oraz rodziny w miejscowości Nagyecsed (żyje tu liczna społeczność romska). Sukces pierwszego nauczyciela pochodzenia romskiego przyniósł rozgłos całemu regionowi,

a założony przez niego zespół taneczny – dziś już nie tylko tańców romskich – przedstawia i pielęgnuje węgierskie tradycje taneczne.

Drugi artykuł omawia życie baleriny pochodzenia romskiego, Júlii Csiky. Została „odkryta” jako mała dziewczynka, a artykuł opisuje jej karierę artystyczną. Pobierała nauki u największych muzyków węgierskich, odnosiła też liczne sukcesy w zespole tanecznym Opery Budapesztańskiej. W czasie drugiej wojny światowej wróciła do miejscowości Mátészalka, do swego miasta rodzinnego, gdzie założyła międzynarodowy zespół tańca, cieszący się do dzisiaj zasłużoną sławą. W szkole artystycznej w tym mieście otwarto wystawę poświęconą jej życiu.

Magdolna Lácay, redaktor książki, zwraca uwagę na fakt, że artykuły opisują losy absolwentów i studentów kolegium wskazują, jak złożone i trudne życie mają przedstawiciele romskiej społeczności. Jeśli udaje im się zmienić życie, swoim przykładem pociągają innych. Relacje tych osób mają duży wpływ na młodsze pokolenie studentów, dlatego z różnych okazji są one zapraszane do kolegium na spotkania. Rola tych osób w zmianie mentalności środowiska romskiego jest niezmiernie ważna.

Podsumowując, artykuły zawarte w książce dotyczą funkcjonowania kolegium oraz ogólnych i specjalistycznych metod opieki nad uzdolnionymi osobami pochodzenia romskiego. Opisano w nich liczne przykłady konkretnych działań na rzecz tej społeczności, co przyczyniło się do zmian stylu życia wspólnot romskich.

